

Rektor
Ylva Fältholm

Missiv

2024-10-25
HIG-STYR 2024/217
U2024/01380

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
ulrika.palm@regeringskansliet.se

Remissvar gällande Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram (U2024/01380)

Högskolan i Gävle har tagit del av remissen gällande Skolverkets redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram.

Remissvaret från Högskolan i Gävle har beretts av ämnesföreträdarna för didaktik och pedagogik, Silvia Edling och Erika Björklund. Remissvaret har diskuterats inom ämneskollegierna för pedagogik och didaktik.

Bifogat presenteras Högskolans remissyttrande.

Med vänlig hälsning

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Rektor

Sammanfattning av remissvar

Högskolan i Gävle (HiG) ställer sig i väsentliga delar bakom Skolverkets författningsförslag gällande ett nationellt professionsprogram. Vi från HiG ser också att det nationella professionsprogrammet som ämnar bygga på ett brett och föränderligt innehåll med utgångspunkt i professionens liksom barnens och elevernas behov, beprövad erfarenhet och vetenskap kan leda till förbättrad undervisning i förskolan och skolan. Vi menar också att förslaget om att senarelägga bestämmelserna i skollagen från 1 januari 2025 till hösten 2025 låter rimligt för att säkerställa god kvalitet, men önskar härmed lämna vissa kompletterande synpunkter vilka övergripande handlar om:

- att Statens skolverk, som äger rätten att definiera krav på meritering i relation till praktiktäna forskning, gör det transparent för berörda aktörer redan i förordningstexten vad som avses med ”deltagit i praktiktäna forskning”,
- att visionen för en professionell lärare tydliggörs då det är vägledande för kvalitet och det innehåll som kurser och vidareutveckling får,
- att det framkommer hur professionsprogrammet drar nytta av befintliga strukturer och organisationer för praktiktäna samarbeten och forskning,
- att motivera varför nivå 1 i meriteringssystemet inte kräver att den sökande genomfört Skolverkets meriterande uppdragsutbildning på 7,5 hp som krävs för meritering för steg 2 och 3,
- att vi föreslår ett tillägg i villkoren för meritering som anger att den sökande ska ha varit yrkesverksam *utan anmärkningar* i minst sex år,
- att motivera varför minst en representant från kognitionsvetenskap explicit behöver ingå i rådet som ska arbeta med uppdraget inom myndigheten då inga andra kompetenser från universitet och högskolor preciseras.

Remissvar

Skolverkets förslag:

Meriteringsnivåer i det nationella meriteringssystemet 1 § Det nationella meriteringssystemet enligt 2 kap. 34 § skollagen (2010:800) ska innehålla tre meriteringsnivåer som ska benämnas meriteringsnivå 1 (erfaren), meriteringsnivå 2 (meriterad) och meriteringsnivå 3 (särskilt meriterad) (s. 14).

Skälet till att Skolverket anser att det ska vara tre meriteringsnivåer är att ett meriteringssystem med färre än tre nivåer kan upplevas som begränsande med hänsyn till att professionsprogrammet som helhet ska bidra till kompetensutveckling under en hel yrkeskarriär (s. 21).

Regeringen har föreslagit att meriteringsnivåerna ska benämnas erfaren, meriterad och särskilt meriterad, men Skolverket anser att meriteringsnivåerna i stället ska benämnas 1, 2 och 3. De av regeringen föreslagna benämningarna är vanliga i det allmänna språkbruket. Det kan också finnas en risk för sammanblandning med karriärlärosystemet (s. 21).

Vår respons:

Vi stödjer förslaget att ha tre nivåer samt att benämna meriteringsnivåerna i siffror snarare än begrepp då det synliggör progressionen på ett tydligare sätt.

Skolverkets förslag:

Den föreslagna paragrafen anger villkor för meritering till meriteringsnivå 1 (erfaren). Förslaget om meriteringsnivå 1 är ny i förhållande till vad regeringen tidigare har föreslagit (s. 21).

Av Utbildningsdepartementets förslag från 2021 (U2021/03373), framgår att regeringen då gjorde bedömningen att lärare eller förskollärare som vill ansöka om meriteringsnivån meriterad, vilket motsvarar Skolverkets förslag till meriteringsnivå 2, skulle ha minst åtta års erfarenhet av undervisning. Skälet till att Skolverket i stället föreslår att det ska införas ett krav på sex års yrkeserfarenhet redan för meritering till meriteringsnivå 1 (erfaren), är att en lärare eller förskollärare som arbetat i sex år kan ha fått erfarenhet av minst två elevkullar i grundskolan eller två ”cykler” av ett undervisningsämne i gymnasieskolan (s. 21).

Dessutom krävs att läraren eller förskolläraren är yrkesverksam. Skälet till kravet om yrkesverksamhet är att en sökande annars kan lämna yrket efter att de övriga kraven för meritering är uppfylld (s. 22).

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska läraren eller förskolläraren ha varit yrkesverksam inom skolväsendet (s. 22).

2 § Statens skolverk ska efter ansökan enligt 2 kap. 34 b § skollagen (2010:800) godkänna meritering till meriteringsnivå 1 om den sökande

1. har en legitimation enligt förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare,
2. är yrkesverksam på minst halvtid som lärare eller förskollärare inom skolväsendet, samt efter den behörighetsgivande examen varit yrkesverksam i minst sex år, samt
3. har med godkänt resultat genomgått sådan meriterande utbildning om 15 högskolepoäng på grundnivå eller avancerad nivå som Skolverket meddelat föreskrifter om enligt 6 §. Den

meriterande utbildningen ska ha genomgåts efter det att den sökande har avlagt den behörighetsgivande examen (s. 14).

Skolverket bedömer att innehållet i den nationella strukturen för kompetensutveckling behöver vara brett för att det ska upplevas som relevant för förskollärare och lärare i olika skolformer och verksamheter, undervisningsämnen etcetera. De kurser och utbildningar som föreslås ingå i den nationella strukturen ska kunna leda till fördjupning eller breddning av den behörighetsgrundande utbildningen eller till specialisering (s. 6).

Vår respons

Vi tycker att det är bra att det tillkommer en meritering som stärker erfarenhetens betydelse. Det är bra att längden på yrkeserfarenhet sänks från åtta till sex år inom skolväsendet då det tydligare avgränsar yrkeserfarenhet till två cykler (en cykel är 3 år). Men vi ställer oss frågande till hur kvaliteten på meriteringssteg 1 'erfarenhet' ska bedömas. En person med sex års erfarenhet i skolväsendet kan ha fått ett flertal anmärkningar av olika karaktär under denna period på grund av (allvarliga) brister i sin yrkesverksamhet. Kan den personen fortfarande bedömas uppnått meriteringsnivå 1? Vi föreslår därför ett tillägg i villkoren för meritering som anger att den sökande ska ha varit yrkesverksam *utan anmärkningar* i minst sex år/de senaste sex åren.

Vi ställer oss också undrande till varför nivå 1 i meriteringssystemet inte kräver att den sökande genomfört Skolverkets meriterande uppdragsutbildning på 7,5 hp som krävs för meritering för steg 2 och 3.

Ambitionen att hålla utbildningen bred, flexibel/föränderlig och länkad till yrkets utmaningar är något vi stöttar (s. 6). Samtidigt finns det övergripande två starka vetenskapliga traditioner inom lärarprofession: en snävare teknisk och en bredare relationell tradition där tekniska inslag ingår. Vi ser att det behövs en uttalad vision för vad som avses vara en professionell lärare då det är vägledande för behovsanalys, kvalitet och det innehåll som kurser och vidareutveckling får.

Skolverkets förslag:

Villkor för meritering till meriteringsnivå 2 (meriterad) 3 § Statens skolverk ska efter ansökan enligt 2 kap. 34 b § skollagen godkänna meritering till meriteringsnivå 2 om den sökande

1. har meriteringsnivå 1 och är yrkesverksam på minst halvtid som lärare eller förskollärare inom skolväsendet,
2. efter den behörighetsgivande examen har genomgått meriterande utbildning om 60 högskolepoäng på grundnivå eller avancerad nivå som Skolverket meddelat föreskrifter om enligt 6 §, varav minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå, samt
3. har genomfört Skolverkets meriterande uppdragsutbildning. Uppdragsutbildningen, som omfattar 7,5 högskolepoäng, får räknas in som en del av sådan meriterande utbildning som avses i 2. Den som har deltagit i praktiktäta forskning ska, i stället för vad som anges i första

stycket 2, ha fullgjort 52,5 högskolepoäng varav minst 30 högskolepoäng på avancerad nivå. Praktisk forskning har i denna förordning samma betydelse som i 1 kap. 4 § förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare. Med praktisk forskning avses forskning i samverkan med förskolläraryrket och lärarprofessionen utifrån förskolans och skolans behov av kunskap för att förbättra verksamheten. (s 14).

6 § Statens skolverk får meddela närmare föreskrifter om vad som krävs för att utbildning eller praktisk forskning ska anses vara meriterande enligt denna förordning. Skolverket får även meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning (s. 15).

Skolverket bedömer att det är nödvändigt med föreskrifter om vad som krävs för att utbildning eller praktisk forskning ska anses vara meriterande, eftersom ändamålsenligt utformade föreskrifter leder till en enhetlig rättstillämpning och till rättssäkerhet (s. 24).

Skolverket ser dock nu att mer bör regleras i förordning än i föreskrifter och föreslår därför ett delvis annat bemyndigande, om vad som ska krävas för att utbildning eller praktisk forskning ska anses vara meriterande. Även om Skolverket ser att föreskrifter också kommer att behövas, anser myndigheten att det är en lämpligare lösning att i stället regeringen bygger ut regleringen om föreslagna krav för meriteringsnivåer i förordningen. Detta bland annat för att begränsa antalet nivåer i regelgivningen (s. 24).

Vår respons:

Över lag tycker vi att förslaget är godtagbart. Vi vill dock betona att vi ställer oss undrande till varför Skolverkets meriterande utbildning inte är nödvändigt för första meriteringssteget. Vi delar Skolverkets bedömning att en tydligare formulering/föreskrifter för hur högskolepoängsättning (7,5 hp) för praktisk forskning ska definieras behövs. De 7,5 hp torde vara kopplade till ett mål och innehåll snarare än bygga på erfarenhet i lösning, men detta framgår inte i skrivningen. Just nu står endast 'ha deltagit i praktisk forskning' men denna formulering är vag och kan röra sig om allt från auskultation till aktiv datainsamling och delaktighet i skrivprocessen.

Vi ser att Statens skolverk äger rätten att definiera krav på meritering i relation till praktisk forskning, men för ett skarpare remissvar hade det varit bra om detta precisats på något annat sätt än deltagande i generell bemärkelse, exempelvis 'aktivt deltagande som resulterat i utvecklandet av kompetenser inom praktisk forskning av relevans för professionen'. Generellt ser vi ett behov av att tydliggöra övergripande innehåll och riktning i professionsprogrammet för att kunna resonera kring fördelar och nackdelar.

Skolverkets förslag:

Villkor för meritering till meriteringsnivå 3 (särskilt meriterad) 4 § Statens skolverk ska efter ansökan enligt 2 kap. 34 b § skollagen godkänna meritering till meriteringsnivå 3 om den sökande

1. har meriteringsnivå 1 och är yrkesverksam på minst halvtid som lärare eller förskollärare inom skolväsendet,
2. har en examen på forskarnivå eller motsvarande utländsk examen, samt
3. har genomfört Skolverkets meriterande uppdragsutbildning, med godkänt resultat. Uppdragsutbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng (s. 15).

Vår respons:

Vi har inget att anmärka på detta förslag även om våra frågor ovan kvarstår.

Skolverkets förslag:

Förslag till förordning om ändring av förordning (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem

Tillägg: Fortbildningen ska kunna ingå i en magister- eller masterexamen

Tillägg: Fortbildningen ska motsvara **minst** 7,5 högskolepoäng

Tillägg: 2. kursen eller kurserna inom fortbildningen ska vara inriktade mot olika aspekter av skolans, förskolans och fritidshemmets styrning och ledning samt kunna kombineras med annan utbildning.

Tillägg: Anmälan, urval **och deltagande**

Tillägg: Om samtliga anmälda till fortbildningen inte kan tas emot på utbildningen vid önskad tidpunkt, ska **Statens skolverk i beslut om urval och deltagande** erbjuda rektorer plats i första hand.

Tillägg: Ett beslut om deltagande får förenas med villkor. Dessa villkor ska framgå av beslutet.(s. 16-17).

Vår respons:

Vi har inget att tillägga utan finner ändringarna rimliga.

Skolverkets förslag:

Efter regeringsbeslut i juni 2022 om ändring i Skolverkets instruktion ska det inom myndigheten finnas ett rådgivande organ som benämns Rådet för professioner i skolväsendet. Rådets uppgift är att bistå Skolverket i arbetet med att, inom ramarna för ett nationellt professionsprogram, ta fram innehållet i en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare. Rådet ska också bistå Skolverket med att utreda frågor om ett meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare. Rådet består av 21 ledamöter varav elva ska företräda förskollärare, lärare och rektorer, tre företräda huvudmän inom skolväsendet, fem företräda universitet och högskolor och två företräda myndigheten. Ordföranden ska vara en företrädare för Skolverket och vice ordföranden ska vara en av företrädarna för förskollärare, lärare eller rektorer och ska leda rådets arbete när ordföranden inte är närvarande. Av instruktionen framgår även att gruppen företrädare för förskollärare, lärare och rektorer ska innehålla företrädare som är verksamma hos såväl offentliga som enskilda huvudmän och att minst en av de fem företrädarna för universitet och högskolor ska ha kognitionsvetenskaplig kompetens (s. 10).

Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk

Tillägg: Myndigheten ska ansvara för det nationella professionsprogrammet för rektorer, lärare och förskollärare.

Vår respons:

Vi har ingen åsikt om förslaget att utse Statens skolverk som ansvarig för professionsprogrammet men ser det som angeläget att visionen/visioner och kriterier för en (god) professionell lärare är transparent och görs möjlig att granska och problematisera för centrala aktörer utifrån. Vi ställer oss frågande till varför minst en representant från kognitionsvetenskap explicit behöver ingå i rådet som arbetar med uppdraget inom myndigheten. Det motiveras inte i underlaget vilket gör att vi undrar varför just detta preciseras men inga andra kompetenser från universitet och högskolor preciseras

Skolverkets förslag

Den föreslagna ändringen innebär att Skolverket ska få behandla [och kontrollera] personuppgifter i syfte att kunna föra en aktuell förteckning över legitimerade lärare och förskollärares meriteringsnivå.

Förslag till förordning om ändring av förordning (2011:268) om lärar- och förskolläraryrket

Tillägg: För de ändamål som anges i 5 och 6 §§ ska Statens skolverk med hjälp av automatiserad behandling föra ett register över legitimerade och tidigare legitimerade lärare och förskollärare **samt behandla de uppgifter som behövs i fråga om meriteringsnivåer för lärare och förskollärare**

Tillägg: Personuppgifterna i registret får behandlas för att föra en aktuell förteckning över 1. legitimerade och tidigare legitimerade lärare och förskollärare, samt **2. legitimerade lärare och förskollärares meriteringsnivå**

Tillägg: kontrollera identitet, behörighet **och meriteringsnivå** i samband med tjänstetillsättning av lärare och förskollärare

Tillägg: Registret får innehålla endast följande uppgifter/.../ **lärarens eller förskollärares meriteringsnivå** (s. 19-20).

Vår respons:

Vi finner ändringsförslagen rimliga.